

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóca apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóca,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«

în
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XII.

Blaş 10 Maiu 1902.

Numérul 19.

NELEGIUIRE.

Un amic din provincie al foii noastre, ne-a comunicat nisce acte, din cari am vădut cu uimire, că domnul Ministru de culte și instrucțiunea publică, într'o scrisóre adresată inspectorului scolaric regesc din comitatul Clușului, pe basa paragrafului 17 din articolul de lege 44 din 1868, a enunțat principiul, că în școlele elementare de stat, religiunea și morala trebuie să se propună elevilor români numai în limba magiară, și că numai celor din clasa primă și a doua se póte explica acel studiu și în limba lor maternă.

Inspectorul scolaric a comunicat scrisórea ministerială tuturor directorilor școlelor de stat din comitatul Clușului, ér aceștia s'au grăbit a impune preoților români obligămintul de a propune religiunea și morala numai în limba magiară.

Acesta este faptul, care nu se póte trage la îndóelă și care constituie una dintre cele mai cutezate vătémări a legilor existente.

Éta textul scrisórei directorului școlei de stat din Apahida:

Cătră onorați domni preoți-cateheți.

Subsemnata direcțiune a școlei de stat comunică cu stimă onorațiilor preoți. pentru a lua spre sciință și a se conforma, că, avënd în vedere ordinul de la 5 Martie a. c. al d-lui ministru de culte și instrucțiune publică, bazat pe §. 17 al art. XLIV. din 1868, instruirea elevilor școlelor de stat în religiune și morală nu se póte face de cât în mod public în localul școlei de stat, ér limba de predare aici nu póte să fie, de cât cea magiară; în interesul rezultatului instrucțiunii, în mod excepțional se póte admite în cl. I. și II. întrebuintarea limbei materne a elevilor.

Pentru elevii claselor superióre întrebuintarea limbei magiare este obligătóre.

Apahida, 2 Aprilie 1902.

Oross. Endre,
director-învățător.

Este adevérat, că paragraful citat dá Ministrului puterea de a determina el limba de propunere în școlele de stat, înse i-se impun și d-sale anumite margini, anumite restricțiuni. Prima restricțiune este, că în determinarea limbei de propunere el trebuie să țină samă de legile existente (a mennyiben

erről törvény nem rendelkezik). A doua restricțiune și mai importantă este, că fie care cetățean, chiar și în școlele statului, are să-și primescă instrucțiunea în limba sa maternă prin tóte categoriile de școlă până unde se începe instrucțiunea academică.

Este deci evident, că în sensul legii citate, nu numai religiunea și morala, ci chiar și celelalte studii ar trebui să se propună Românilor numai în limba lor maternă, chiar și în școlele de stat primare și secundare.

Dar să vedem, cum dispun mai de parte legile positive.

Paragraful 58 din articolul de lege 38 din 1868 dispune în mod obligător pentru tot felul de școle elementare și în special pentru cele comunale, că fie care elev are să fie instruat în limba sa maternă.

Acéstă dispoziție este obligătóre și pentru școlele de stat, căci paragraful 80 din aceea-și lege spune, că și școlele de stat trebuie să se organizeze în sensul paragrafilor 23—78, între cari este și paragraful 58, adecă cel ce prescrie instruirea pruncilor în limba lor maternă.

Așa dar domnul Ministru, dacă vrea să mai țină samă de legile existente, n'ar trebui să permită nicăiri în școlele de stat și în cele comunale, ca vre-un studiu să se propună elevilor români în altă limbă, de cât numai în limba lor maternă.

Ceea ce este înse și mai dureros, enunțațiunea citată a Ministrului răpescce autorităților bisericesci un drept cardinal, garantat prin paragraful 57 din articolul de lege 38 din 1868, în sensul căruia, în ce privesce religiunea, numai auctoritățile bisericesci sînt competente și îndreptățite a dispune fără nici o restricțiune.

Lăsăm acum cetitorului să judece, dacă n'am avut tot dreptul să infierăm procedura amintită de o ilegalitate?

Ér dacă este o ilegalitate, este datorința noastră cetățenescă a protesta cu tótă energia în contra ei.

Și noi protestăm!

Preoții-cateheți încă credem, că-și vor sci implini datorința.

În ce privesce propunerea religiunii ei nu pot asculta, de cât de auctoritatea lor bisericescă. ér acéstă are datorința a întervenii pentru respectarea drepturilor sale, și ale credincioșilor săi.

Ordonanța ministerială este dată de o cam dată numai pentru școlele de stat din comitatul Clușului. Dacă înse va succede introducerea ilegalității în acest comitat, ne putem aștepta la introducerea ei și în alte ținuturi, cu atât mai ușor, că cei de la putere vor avé un precedent, la care se vor provoca.

De aceea zicem: Principiis obsta, sero medicina paratur!

Serbătorirea Episcopului Pavel.

— Raport special al „Unirii”. —

Beiuș, 7 Maiu n. 1902.

S'au implinit 50 ani, de când marele Patron al institutelor din Beiuș. Episcopul gr. cat. de Oradea-mare, Esc. Sa Michail Pavel, a fost hirotonit de preot și în 4 Maiu a fost aniversariul semisecular al primei sale slusbe sevărșită pe altarul Domnului.

Modestia lui în de obște cunoscută n'a permis, ca să se facă serbătoriri sgomotóse, în liniște s'a petrecut ziua hirotonirei Sale, numai de la sfințele altare s'a înălțat rugăciuni ferbinți de mulțumită Provedinței, că ni-l'a dat și conservat și ne-am rugat cu insistență, să ni-l țină bunul Dumnezeu încă la mulți ani.

Acum înse tineretul institutelor din Beiuș, în mod corespunđător serbătórei, a dat eclatantă dovadă despre stima și alipirea nemărginită, ce o cultivă în sufletul lor gingaș, față de Acela, care ca un bun Părinte tóte și le-a jertfit pentru ei, pentru bunăstarea și progresul lor cultural.

În 3 Maiu st. n. sara la 5 óre sala cea nouă de gimnastică era dicsunită de lume, óspeți din loc, din provincă și de la Oradea, sosiți, pentru de a lua parte la serbătorirea bărbatului providențial. Înșuflețite urări l'a primit la sosire, când încunjurat de Ilustritatea Sa Domnul Episcop al Lugoșului Dem. Radu. II. Sa Domnul Prelat papal Augustin Lauran, Magnif. Sa Moise Neș, directorii și profesorii institutelor, a intrat în spațioasa sala, unde după aceea nu mai era loc de a încápe.

Programul concertului a fost următorul: 1. Ziehrer: „Festmarsch” esecutat de orchestra gimnasială. 2. Cornea: „Imn Archiereului” cor mixt esecutat de elevele și elevii Institutelor. 3. „Cuvint festiv” ținut de Rev. Domn I. Butean, director gimnasial. 4. „Poesii” rostite de elevii școlei elementare gr. cat. 5. Popovici: „Salut” cor de

copii, executat de elevii gimnasiunului inferior. 6. Fülöp: „Keleti történet“ rostită de Camila Inga eleva cl. III. civ. 7. Schrammel: „Pace pe pământ“ executat de orch. gimn. acomp. la pian de A. Monța, la harmoniū de M. Ardelean, elevă cl. III. civ. 8. Borcea: „Noptea Paștilor“ rostită de I. Budó, cl. VIII. gimn. 9. Tschaiovsky: „Corul fetelor“ din „Onegin“ executată de elevele Int. „Pavelian“. 10. Tompa: „Uj Simeon“ rostită de P. Păcală cl. VIII. gimn. 11. Musicescu: „Concert I.“ cor mixt. 12. Chamisso: „Riesenspielzeug“ rostită de Elisa Stefanica elevă cl. III. civ. 13. Berlioz: „Carneval român“ executat la 2 pian de elevele V. Stefanica, M. Steer, cl. IV. civ. I. Gera, T. Pap cl. III. civ. 14. Abt: „Nopte de Maiu“ cor bărbătesc executat de corul gimnasial. 15. „Disertațiune“ ținută de F. C. Bontescu cl. VII. gimn. 16. „Arii naționale“ executate de orchestra octavanilor. 17. „Omagiul lunilor“ scenă alegorică cu cor. *Persoanele:* Timpul: Gabriella Ossian cl. IV. civ. Martie: M. Ardelean cl. III. civ. Maiu: C. Kováts cl. IV. civ. Iulie: M. Pelle cl. IV. civ. Septembrie: F. Mărginean cl. IV. civ. Noiembrie: M. Roșculeț cl. IV. civ. Ianuarie: M. Balea cl. I. civ. Aprilie: L. Pop cl. III. civ. Iunie: V. Baba cl. III. civ. August: M. Steer cl. IV. civ. Octombrie: E. Mihulin cl. IV. civ. Decembrie: L. Szabó cl. II. civ. Februarie: C. Lupan cl. II. civ.

Pieseile predate cu o precisiune admirabilă a stors aplause frenetice, bisările s'a cerut mai la fiesce care cântare; acestea, mai virtos concertul de Musicescu „Cine va sui muntele Sionului“, cor mixt, format cu elevele Internatului de fete și elevii Internatului de băieți, a dovedit pe de o parte talentul musical înăscut Românului, de altă parte, că această parte a creșterii tineretului este concredută unor puteri de

forță musicală. Punctul culminant al seratei a fost piesa ultimă: „omagiul lunilor“ în care celea 12 luni ale anului ne-a prezentat viața plină de fapte nobile ale bunului Archiereu. Pe toate fețele vedea însuflețirea pentru mult iubitul Păstoriu, mândria, că îl putem numi al nostru și bucuria, că de pe acelea buze gingașe ale nevinovatei fetițe, într'un grai dulce, dulce românesc, se înșiră atâtea lucruri mărețe servite de bunul lor Părinte.

Ochii ne erau plini de lacrimile bucuriei și inima par'că nu încăpea în piepturile noastre pline de celea mai nobile sentimente. Și era ceva înălțător, să-l vezi pe acest bun Episcop, cum stergea lacrimile sale, cari tot atâtea mărgăritare scumpe, dovedesc în modul cel mai splendid nobleța inimii sale, sint mărturie, că prinosul grațitudinii a fost primit. Insuflețirea și-a ajuns culmea, când Il. Sa Radu, în cuvinte alese, cu o vervă oratorică răpitoare a încheiat festivitatea. Pe când s'a sfârșit serata era 8 ore, și totuși nu era întunec, căci Institutele splendid lunate, revărsau destulă lumină. Tot în aceea sară, și tot în sala de gimnastică s'a improvisat o petrecere animată.

Alta zi, în Dumineca Tomii, ca în ziua aniversară semiseculară al primăriei Escel. Sale, s'a celebrat o liturgie solemnă pontificată de însuși Iubilantul și de Il. Sa Episcopul Lugoșului, cu asistența Il. Sale Luran. Magnif. Sale Neș, protopopului din Beiuș, a directorilor institutelor, și a profesorilor gimnasial. Corul mixt, l'a condus Dna Bușița născ. Nicola. Cuvîntarea festivă a rostit-o Il. Sa Luran, vorbind despre chemarea preotului, aplicând datorințele preoțesci și la profesori, ca preoți și arătând pe Escelența Sa, ca model al virtuților preoțesci.

După sfînta liturgie a urmat primirea deputațiilor și prânzul, la care au fost invitați onorații orașului și oșpeții sosiți.

La orele 3 și jumătate s'a început festivitatea în gimnastică a tuturor tinerilor din gimnas. Era ceva nespun de frumos, cum, la sunetul signalului, 400 brațe de odată se ridicară spre cer, ca la signalul următor, cu înțala fulgerului să se deie jos. Punctele din programă, din cauza timpului nefavorabil, nu s'au putut ținea toate. Împărțirea premiilor s'a făcut în sala de gimnastică prin Înaltul Archiereu. Medaliiile de argint, bronz și cruce „pro merito“ purtau inscripțiunea gravată: „Premiu câștigat la emulațiunea de gimnastică, aranjată în onoarea Esc. Sale Dnii Episcop: Michail Pavel din ocaziunea iubitei de 50 ani al preoției sale.“

Vorbirea de închidere a rostit-o Il. Sa Dl. Episcop Radu, făcînd paralelă între sîrbătorea din sara preecedentă, când a dat tinerimea dovadă despre progresul spiritual și între ceea de acum, în care dovedise istețimea trupului și puterea brațului. Insuflețirea ajunse la culme, când îmbărbătându-l la muncă continuă, provocă tineretul să urmeze esemplul Părintelui Patron, care fidel credinței strămoșesci, tronului, neamului și patriei Sale, cu mândrie privesce la trecutul său plin de fapte nobile, cu însuflețire părintească caută la generațiunea bravă de acum, și plin de nădejde așteaptă viitorul, în care speranța viitoriului, tineretul își validitează talentele dezvoltate în acest institut. Festivitatea, carea s'a început cu „Christos a înviat, s'a sfârșit cu frumosul irmos „Lumineazăte.“

Correspondentul.

FEUILLETON.

RUGĂCIUNE.

*Crătesă alegîndu-te
Îngenunchîem, rugîndu-te,
Înalță-ne, ne mîntue
Din valul ce ne bîntue,
Fii scut de întărire
Și zid de mîntuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboră,
O maică preacurată
Și pururea feciobră,
Marie!*

*Not, ce din mila sfîntului
Facem umbră pămîntului
Rugămu-ne 'ndurărilor
Luceafărului mărilor,
Ascultă-a noastre plîngerii
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, maică preacurată
Și pururea feciobră
Marie!*

SONET.

*Răsai asupra mea lumină lină,
Ca'n visul meu ceresc de-odiniobră,
O, maică sfîntă, pururea feciobră,
În noptea gândurilor mele vină.*

*Speranța mea, tu n'o lăsa să moră!
Deși a fost adînc noian de vină,
Privirea ta, de lacrimi calde plină,
Îndurătoare asupra mea coboră.*

*Străin de toți, pierdut în suferința
Adîncă a nimicniciei mele,
Eă nu mai cred nimic și n'am tărie.*

*Dă-mi tinereta mea, redă-mi credința,
Și reapari din ceriul tău de stele,
Ca să te-ador de veci, Marie!*

M. Eminescu. *)

*) Poesii postume de M. Eminescu, Bucuresci 1902. „Minerva“ Institut de arte grafice și editură, prețul 1 Leu.

ANIVERSARĂ.

Memorii tatălui meu.

Era în dulcea lună Maiu . . . după zile triste, ca inimile noastre, pline de grije pentru bôla ta, norii fugiră, sôrele lucia cu căldură, arborii își deschideau cu drag comorile de frumsetă și parfum, și alintate, nepăsătoare de ziua de mîne și pline de veselie, paserile ridicau la ceruri imni de mărire Celui ce toate le-a zidit și pe toate le are în buna sa pază.

Tu numai n'avei să te bucuri de reînvierea naturii, tu n'avei să mai ascuți cu plăcere la cântecul păsăricii, ce an de an își făcea cuibul în grădina noastră și a cărei sosire o așteptai cu nerăbdare; tu nu! . .

Zilele triste cu atmosfera lor apăsătoare te nădușiră, respirația ta era tot mai înceată, inima tot mai slabă . . .

Inima ta, lăcașul atâtor nobile sentimente, izvorul abundent al dragostii și a nespusei bunătăți, inima ta, clipită cu clipită bătea tot mai încet și mai încet.

Și era Duminecă, zi sfîntă, și noi ne rugăm lui Dumnezeu pentru tine, udând cu lacrimi, pline de ferbințala dragostii, sfînta icônă în fața căreia ne-am prosternut. Și când am vădit cum se limpedește cerul, cum se curăța aerul, cu cât drag străluce sôrele, o debilă rază de nădejde a luat viață în sufletul nostru.

Se vede înse, că nu ne a fost dat să te mai avem; numărul celor fără tată avea să mai crească și a și crescut. Ai cerut apă, și apoi fără nici o vorbă, privind încă odată icônă veche a Sfîntei Feciobre, ți-ai lăsat capul pe perină și ai adormit de veci . . .

Scandale nouă. — În camera din Budapesta tot mereu vin la ordine scene turbulente, bag samă deputații magiari rivnesc gloria celor din Austria.

De data acesta galagioșii au fost din tabăra kossuthistă, ei-au făcut aspre imputări ministrului de honveți că desbracă pe tinerii magiari în școlile de cadeti de tot magiarismul lor, și că a poruncit musicelor militare să cânte imnul popular („Gott erhalte“) ori de câte ori apare domnitorul său alt membru al Casei domnitoare. Dep. Ratkai apelază la tinerimea magiară, ca aceea să fiere cântecul acesta, chiar și când ar fi de față Maestatea Sa. Și când Fejérváry i-a răspuns, că el numai pe baza imunității a avut curajul să spună vorbele acestea, Ratkai i-a reflectat, că acusa acesta e insultă și de aceea el va căuta ocazia, ca în fruntea tinerimei să demonstreze contra imnului.

Se înțelege, că de aici s'a iscat un tumult mare.

Tot în ședința acesta dep. Rákosi a spus, că archid. Leopold Salvator a numit limba magiară „Landessprache“ ca pe ori ce limbă provincială, și a spus că n'o scie, de și ar trebui să o învețe.

În altă ședință, tot un Kossuthist, dep. Pichler, a interpelat pe ministrul president în cestiunea călătoriei archid. Franz Ferdinand, care va reprezenta pe Maestatea Sa la Londra. Archiducele s'a hotărât să iele în suita sa câte un aristocrat austriac, magiar, ceh și polon. Magiarii sînt infuriați pentru acesta, fiind puși alături cu cehii și polonii și kossuthistii au și protestat în dietă, atribuind archiducelui principii federaliste.

Di Mocsonyi despre situație. — „Curentul nou“ — inaugurat la Orăștie, în „Libertatea“ și „Activitatea“ și la Arad, în „Trib. Pop.“ — secundat și la Sibiu de „Telegr. Rom.“ a dat prilejul d-lui Ales. Mocsonyi, ca să se declare asupra situației partidului național român și se condamne fără rezervă „noul curent“. Articolul d-lui Mocsonyi, publicat de aproape toate foile noastre este, ca tot ce scrie acest ilustru bărbat, luminat de o minte clară, obiectiv și la înălțime. Regretăm, că nu-l putem reproduce întreg, vom cerca înse să-l resumăm în următoarele:

N'a atribuit noului curent vre-o importanță, acum înse amenință a lua o formă mai serioasă, care dacă s'ar realiza va duce politica națională la o nouă deraiare și va provoca o nouă crasă. Curentul nou pornește dintr'o apreciere cu totul greșită a situației. E un flagrant contrast între lozincile curentului și între propunerile concrete, ce fac reprezentanții lui. Sub lozınca „Înainte! la luptă înainte!“ ni-se propune o retragere și abdicere pe totă linia. Pentru noi înse alternativa nu e: „a sta loculii său a da înainte!“ — ci „a persista său a da îndărăt!“ Dacă părăsim poziția principală a rezistenței pășim și pornim pe povirnișul oportunismului, al „acomodării“ nu ne mai putem opri de cât la abdicarea totală și primirea „patriotismului oficial.“ — La acesta ar duce schimbarea programului cum s'a pornit. Tot acolo duce și „acțiunea parlamentară.“ Alegerile „libere“ din Ungaria corespund libertății despre care zice Cazacu: „Libertatea noastră este atât de mare în cât — dacă poruncește Țarul — facem republică.“ Așa și la noi, dacă poruncește ministrul president și Românii pot intra în dietă. Dar nu atárnă de

la noi să schimbăm pasivitatea în activitate. Sub sila neînălăturabilă a imposibilității de a participa la alegeri s'a decretat pasivitatea.

Și de s'ar întâmpla imposibilul ca să între câți va Românii în dietă, ce ar pute face. Slovaci ne au arătat.

Este deci numai o iluzie a gândi azi la o altă politică națională eficace de cât cea a rezistenței pasive.

Tot așa și cu schimbarea programului ori a organizației de partid. Ar fi un experiment de tot ciudat dacă noi imitând pe Samson — am clătina înșine columnele templului organizației noastre politice, ca bolta aceleia să se năruască pe capetele noastre — și apoi dacă am eși din ruine pe acele să încercăm o nouă reorganizare.

Mișcarea acesta nouă e distructivă. Ar sacrifica de dragul unei închipuirii, programul, apoi partidul, și în fine politica națională peste tot.

După o espunere temeinic argumentată di Mocsonyi închee ast fel:

Până când nu își schimbă puterea statului direcțiunea, până când se continuă nefasta politică de stat de astăzi, până atunci se reduc toate veleitățile activiste din partea noastră la simple sinamăgiri.

În lupta grea pentru esistența națională periclitată a poporului român, este rezistența pasivă nu numai ultima noastră armă legal constituțională, ci este și reduta noastră inespugnabilă, din care — afară de slăbiciunea noastră proprie — nu ne pôte scote nici o putere pămîntenă și din care — fără de a părăsi terenul legal nici cât un fir de păr și fără de a sacrifica nici o iotă din principiile noastre — putem privi cu conștiința liniștită a datorinței împlinite în viitor, ori și ce ne-ar aduce acesta!

A ține la rezistența pasivă nu înseamnă deci „a nu face nimic“, „inerție“ etc. pe cum ne reproșează activiștii, ci înseamnă a persista constant și conștient de datorie la

Ce clipită zdrobitore de inimă, să veți pe cel mai drag al sufletului tău, stingându-se, înaintea ochilor tăi ca o flacără ce mure, și tu să-l privești cum trece din viață, nepunctuos de a-i ajuta! . . .

Și toți eram lângă tine, toți aveam lacrimi în ochi și toți aveam inima frântă de durere, și cu toții ceream mila Cerinului în această oră înfricoșată, când tu ne părăsiai. Și eu ți-am pus în mână luminarea, ca să-ți lucescă pe drumul pe care nu l-ai mai călcat, și am șters fruntea ta de sudori, și Dómnă, cât de mari și răci erau picurii aceia!

Și acum nu mai erai! . . . nu mai erai al nostru, sufletul tău sburase în eternitate, ér trupul, era chemat să repauseze în recele sîn al pămîntului. Dar pentru noi, tu nici odată nu vei înceta a fi cel mai bun și mai drag tată, nici odată chipul tău nu va fi șters din inima noastră.

Și-apoi te-au astupat cu scânduri, și au răsturnat de-asupra-ți giil de pămînt. Și noi priviam strînși la olaltă, cum apune de pe cerul vieții noastre un sóre cald și plin de luminoase raze.

Ce momente grozave, să veți ridicându-se o moviliță peste acela, care era al tău, să întâlnești o cruce simplă, în locul unei ființe scumpe, cu care mereu erai datat să vorbești! . . .

Și azi érá e 5. Maiú, érá e o zi caldă, cu sóre și lumină; natura reinvie încetul cu încetul, și în peptul nostru reinvie durerea despărțirii de tine, și lacrimi brăzdéză éráși fața noastră, când privim tăcutul tău mormînt.

Pe tine nu te mai vedem, în dar te chiamă glasurile noastre înecate de durere, tu dormi în linișce, și în pace ne aștepti și pe noi.

Așteptă-ne, căci veni-vom și noi pe urma ta, ca cu tine împreună să odihnim în lumea cea fără sbucium, fără suferinți și fără dureri. Așteptă-ne tată bun și drag să reîncepem la olaltă viața adevăratei fericiri! Așteptă-ne. . . .

A. C. Domșa.

Masa studenților din Blaș.

— Amintiri. —

(Fine.)

— Spune-mi, am repetit eu întrebarea, dacă te-ar fi îmbiat cineva cu un blid de curechiu cu carne, ai fi mâncat? . . .

Ei zimbesc încurcat, se uită la mine nehotărît, pe urmă spune:

— Mă rog, mâncat . . .

Eu, meu oficios n'a mai avut atâta putere încât să se revólte în fața acestei declarații sincere, a unui blid copil, care postese și în zilele, când alții mănăncă de dulce!

III.

Sînt două icóne numai din sfera amintirilor mele.

Generația de mai înainte va scii mai multe. Îl aud și acum pe fie tertatul tata-moș povestindu-mi

— Hei, dragu moșului, mult frig am mai răbdat noi pe pietrele mănăstirii din Blaș, și de multe ori răbdam fóme, când se întâmpla să ni se gate merindea, înainte de a ne trimite alta de acasă, cu desagiil. Trăiam numai cu mîncare sbicită, și abia la sêrbători ne făceam câte o tocană . . . și învățam șapte-opt inși la un muc de lumină de seú . . .

Și astăzi, când inimă nobile se îngrigesc să ușoreze sórtea studenților din Blaș, acei ce și-au făcut studiile cu „merinde“ de a casă, fără de a gusta cu sêptemănilă vre-o mîncare caldă; acei, ce-și stricău ochii cu manuale scrise la lumină de seú; acei ce nu gustău de cât o dată la lună carne, ci trăiau cu pită și slănină, aducă-și aminte de urmașii lor, și jertfescă ceva pentru a le ușora măcar lor sórtea amară, de carí s'au împărțășit înșiși, în anii frageđi ai tineretelor!

Simin.

postul său, ba însemnă salvarea politicei naționale. Er losinca activității între împrejurările de astăzi nu însemnă nimic alta, de cât capitularea înaintea spiritului anti-constituțional, anarhia în șirele partidului național și renunțarea la politica națională.

Alegerea — cred eu — nu e grea. Fie care își poate deci forma o judecată clară și obiectivă despre adevărata esență și consecuțele noului curent în sinul partidului național. Fie care trebuie să vadă după toate acestea, că astăzi nu putem face cauzei naționale un serviciu mai bun, de cât dacă ținem constant și hărăbătesce la poziția noastră principiară a rezistenței pasive și că adversarilor nu putem face astăzi un serviciu mai bun, de cât am abandona punctul de vedere principiar al rezistenței pasive.

Să dezvoltăm deci pe toate terețele ce ne mai stau deschise, cea mai intensivă activitate, dar să afirmăm în cea mai strictă solidaritate și cu totă hotărârea, față de politica oficială de stat de astăzi pozițiunea, noastră principiară a rezistenței pasive!

Corespondințe.

Instalarea noului vicar al Hațegului.

— Raport special al „Unirii”. —

Tara Hațegului, 5 Mai n. 1902.

De abia a trecut anul, de când orașul Hațeg a primit cu alai și pompă pe Ilustrul nostru Arhiepiscop Dr. Demetriu Radu, etă nouă ocaziune spre a îmbrăca vesmint de sărbătoare, care tot același iubit Părinte au făcut-o binevenită. Căci pe cine altul stimăm și venerăm în persoana noului vicar, Dr. Iacob Radu, dacă nu pe însuși capul măritei Diecese a Lugoșului?

Și dacă Prea Sfinția Sa, la rugarea sinodului districtual și dând ascultare deputațiunii esprese a credincioșilor din Hațeg, spre și-a manifesta dragostea, ce o purtă pururea pentru poporul său credincios, s'a deslipit de cătră sfetnicul Său cel mai intim, și l'a dat lor pe cel ce și după trup este fratele Său, atunci apoi și ei s'au dovedit vrednici de atâta dragoste! — Și ast fel să poate esplica primirea splendidă ce i-s'a făcut noului vicar.

Sâmbăta sara, a sosit cu trenul de cătră Piski, tinărul mire al bisericii parohiale din Hațeg, însoțit de Măria Sa Domnul Ioan Boroș, canonic și Provicar Episcopesc, de Mult Onoratul Domn George Popoviciu, Protopopul Lugoșului și de Spectatul Domn Dr. Isidor Pop, avocat diecesan. Pe peronul gărei a fost bineventat în numele preoțimei și al poporului din vicariat, er la intrarea în oraș în numele parochienilor și a comitetului bisericesc. Și ca însemnătatea zilei să se ridice și mai mult, sara la 8 ore s'a arangiat în onorea lui un conduct de torțe. Cred că va fi de ajuns, dacă voiți spune, că atât vorbirea de la gară a notarului districtual, și a prim curatorului la intrarea în oraș, cât și entusiasta alocuțiune de la reședința vicarială, au fost purcese din adâncul unor inimi calde, pe cum tot de asemenea și răspunsurile vicarului.

A doua zi, Duminecă, după săvârșirea serviciului divin, celebrat, sub pontificarea Măriei Sale Dnului Provicar, de 6 preoți și un diacon, la care a cântat corul reuniunii de cântări, s'a făcut instalarea oficială, prin cetirea în fața publicului numărös a decretului de denumire și prin predarea solemnă

a inșinelor puterii, a sfințel Evangelii și a cheilor. Emoționător până la lacrimi a fost acest moment solemn, după care imediat și a ținut Prea Onoratul Domn Vicar cuvântarea de introducere, desfășurându-și bogatul program de activitate.

Și intru adevăr și mari sînt problemele, ce stau înaintea noului vicar, căci merit este a fi conducător, nu numai în afacerile bisericesti a le vastului vicariat și a le parohiei sale, ci și pe terenul social. Inteligența română din Hațeg, fără nici o deosebire, pune în dînsul mari nădejdi, și sîntem convinși, că erudiția lui, întrebuintată cu puterea tinărului viguros, o va întrebuinta spre propășirea morală și socială a Hațegului, nu numai, dar a întregului colț de țară din romantica vale a Hațegului. Și această nădejde și așteptare s'a accentuat și prin mai multe toasturi, ce s'au ridicat la banchetul dat în onorea D. Sale, și la care au participat peste 50 preoți și mireni, chiar și din mari departări, de pe Valea Jiului. Întră deci Prea Onorate, voiți zice și eu cu Măria Sa Dn. Provicar Episcopesc, intră în altarul ce-ți este încredințat, etă mirăsa-ți alăsa este împodobită, îmbrățișeză-o cu tot focul dragostei sfințe; primesce această moștenire sfință, și de cât toate faptele mărețe ale antecessorilor, de mai mari s'au învrednicesc!

A. P. B.

Scrisore din Budapesta.

— De la corespondentul nostru. —

— 2 Mai n.

(Pascile. — Horánszky. — Posturi vacante.)

(Pascile.) Christos a înviat! Așa ne salutăm unii pe alții când ne întâlnim pe ulițe. Trist și dureros, că trebuie să notez, că așa ne salutăm când ne întâlnim pe ulițe — căci alt unde noi românii greco-catolici nu ne întâlnim. (Acum nu vorbesc de cafenea — căci acolo ne întâlnim!) Totă lumea are unde să meargă la sta biserică, să cânte cu preotul împreună „Christos a înviat” — numai noi românii de aici am fost lipsiți de această fericire. Noi sîntem în lume cel mai necăjiți! Noi sîntem în lume cel mai fără tată sufleteș. Ore nu se cugetă mai marii nostri, că și despre sufletele noastre vor fi întrebați la înaltul tron dumnezeesc? Ore nu e rușine pe capul nostru, că în Budapesta miș de suflete rămân fără mângăierea bisericii, date pradă tuturor, cari suflete a răpi voiesc? Dar dacă mai amintesc, că în seminariul central sînt 15 clerici — cari chemați vor fi a propaga frumșeta liturgiei noastre și ei 4 ani de zile liturgie nu aud? E timpul suprem, ca acei, cari puși sînt în fruntea noastră să țele în mână treba pestanilor — să aște chip, cum ar pute, ca și credincioșii de aici bare-mi la zile mari să audă slujbă „unită” — baremi odată în an să se împărtășescă cu taina stei cuminăcături. Așa de rău îmi cade, când aud de la unul și altul, că ei se face neunit, din singurul motiv, că voiesc ca copiii săi să audă slujbă românească la capela neunită. Înălțător a fost la ei serviciul sfințelor Pască. Lume îndesată, pe cum numai aici poți vedea — evlavie multă.

Firmă ni este nădejdea. — că episcopii nostri, în frunte cu prealubitul și prealuminatul nostru Metropolitan, vor afla mod, ca pe anul viitor mai fericiti să fim, de cum am fost. Fie convinși Arhiepiscopii nostri, că rugăciunile noastre în totă zina la ceri vor sbura și ca tămăia bine vor fi primite înaintea lui Dumnezeu — pentru că s'au îngrijit și de noi — cei lipsiți.

(Horánszky.) Cabinetul ministerial a îndurat zilele trecute o mare pierdere. A murit cel mai agil, cel mai muncitor, și cel mai răbduriu ministru. De treizeci de ani se luptă în contra curentului semiliberal — de treizeci de ani e în opoziție. Schimbându-se constelațiunea politică — membrii partidului național în frunte cu Horánsky și Apponyi fusionază cu Széll și așa partidul național ajunge la putere și lucru natural, că și Horánszky. Széll i-a promis că-l chiamă în cabinet. — Înainte cu cinci săptămâni l-a și chemat, oferindu-i portofoliul ministeriului de comerț. Mórtea, trista mórte, înse nu alege, fără culege. Ca ministru numai de trei săptămâni, la parte în biserică Mathia la festivitatea din 11 Aprilie, festivitate, ordinată de baronul Bánffy. Aici Horánszky s'a recit și în 10 zile móre. Interesantă coincidență: cel mai mare inamic a lui Bánffy, acela care l-a constrins să abdică din ministru președinte — móre, recindu-se chiar la aceea festivitate, pe care el a ordinar-o!

(Posturi vacante.) În oraș s'a început așa zicând haita după posturi de profesari, profesore, dascăli și dascălițe. Senatul orașenesc a deschis concurs pentru ocuparea mai multor posturi, anume 2 posturi de directori la școle civile și 23 posturi de profesori sau profesore tot acolo. Afară de acestea 4 locuri de directori la școlele elementari, 60 de posturi de învățatori și vre-70 de învățătoare. Nu mă mir că ómenii se rup așa tare — căci locurile acelea merită puțină trudă. La civile plata e 3700 corone érá la elementare 2900 corone. Drept că aici e viață foarte scumpă — dar te dore inima când te cugeti, că sirmanii învățătorii nostri, cari tot atâta au trudit cât cei de aici, se chinue cu o plată de 600 corone și aceea de multe ori numai pe hârtie și și acestia pe lângă 2900 corone mai au și venite laterale.

Pestatul.

SINODELE PROTOPOPESCI.

— Tractul Torontalului, diecesa Lugoșului —

— 30 April 1902.

Preoții din acest tract au ținut adunarea protopopescă îndatinată la 17 April a. c. în comuna Cenadul-Sîrbesc sub presiul protopopului districtual Dr. Laurean Luca.

Pe lângă mărturisirea, la care preoții au fost pregătiți prin o esortațiune rostită de Cl. Dr. Epaminonda Lucaciú, — protopopul a cetit raportul despre starea protopopiatului în anul 1901.

Protopopiatul stă din 6 parohii cu 6 preoți fungenți, 3 parohi, 3 administratori. Biserici de piatră sînt 2, a treia în Sân-Nicolaul-mare e în lucrare, în cele alalte

parochiil sevrăsesc serviciul divin în case private, închiriate spre acest scop cu censuri anuale, ce se solvesc din fondul relig. cat.

Locuințele parochiale lipsesc, singur în Cenadul-Sîrbesc s'a cumpărat una cu 2800 corone, pe care comuna biserică are să le solvace în rate anuale la fondurile diecesane, de unde s'a împrumutat acea sumă. Din lipsa cuartierelor parochiale în natură, în 3 parochii preoții primesc cens cuarterial și în 3 sunt închiriate spre acest scop case private în sarcina fondului relig. cat.

Beneficiile parochilor sînt fixe și le primesc din fondul relig. cat. prin respectivele oficii de stat. Din ajutorul de stat pe 1901 preoții acestui tract protopopesc au primit 998 corone.

Școli gr. cat. au funcționat regulat în 4 parochii în una mai puțin regulat. Era în Iancuhida școlă comunală. Edificiul școl. propriu sînt în 4 parochii, în una e închisă.

Cantor-docenți gr. cat. 4. preot-docente 1, cantor 1.

Pruncul de școlă de la 6—12=358, au frecventat școlă gr. cat. 159, de alt caracter 56, la olaltă 215.

Pruncul de repetiție de la 12—15 ani =173, au frecventat școlă gr. cat. 29, și de alt caracter 5, la olaltă 34.

Casuri de botez 127: 80 legiuți, 47 nelegiuți; casuri de morțe 75, au defecționat 4, sau unit 3, creșcămintul poporului e 53 suflete.

Căsătorii la biserică gr. cat. 44. — 13 gr. cat. 11 mestecate. — Concubinate 50 părechii. Cimiterii gr. cat. în 5 parochii și în 3 filii. Parochiile au fost vizitate de protopop odată, afară de cea din Iancuhida.

Numerul esibilitelor protopopesci e 335 de natură administrativă, toate rezolvate.

Notar districtual a fost ales Dr. Epaminonda Lucaciū, preot în Serb-Cianad.

La propunerea Cl. Dr. Epaminonda Lucaciū, preoții au scris o adresă de felicitare Prea S. S. P. Leon al. XIII. din incidentul inbuleului de 25 al pontificatului. P. S. Sale și Prea Ven. Ordinariat a fost rugat să binevoiască a o înainta la locul destinat.

Tot la propunerea Cl. Dr. Epaminonda Lucaciū s'a adus la cunoștința Prea Vener. Ordinariat, cum-o preoții acestui tract protopopesc își exprimă mulțămăta fiască pentru bărbătesca apărare a independenței noastre bisericesti și avînd deplină încredere în prea înțeleptele deciziuni ale Ilustrilor Arhiepiscopii ascură, că tot de una vor fi cu cea mai mare alipire cătră dînșii și încât va depinde de la ei, vor da mână de ajutor pentru a nu se stirbi drepturile bisericești prin o autonomie străină de natura bisericești unite.

A mai făcut propunerii și M. On. Vasiliū Deciu paroch în Săn-Nicolaul-mare, ca docentele să fie în școlă, când preotul catechizează pruncilor, și în regularea școlilor de repetiție preotului să-i dea mână de ajutor învățătorii și curatorul bisericesc.

X.

Afaceri școlastice.

Năoiă, 1902 April 19.

Dați-mi voe să fac și eu reflexiunile mele la celea scrise în „Unirea” și „Fôia școlastică”, referitor la introducerea unui nou sistem de controlare în școlă noastră poporală.

Mai întăiu permitem să întreb pe Dnii autorii ai articolului din chestiune: Spunăm Dilor că ce corporațiune are atăția controlori ca școlă noastră poporală?

Eū așa cred că nici una. De pildă școlă poporală este controlată de preotul local ca director și pricepător în ale instrucțiunii și educațiunii; de domniul protopop cu cunoștința destul de estinse în ale școlii; de inspecorul regesc, de inspecorul de frecuentare, de notariul cercnal, în numele inspecorului regesc, de judele comunal, mai ales dacă școlă are ajutor de stat și în comună mai este și altă școlă, de badea Iuon ori badea Tôder, suprați pe învățător, pentru ce au aplicat asupra fiului lor pedepșa corporală ori banală, căci zic Dilor, învățătorii are să fie cu recunoștință și mare respect față de ei, căci dora ei l'au pus și ei îl susțin, și în urmă de câte doi critisători ai examenului, după cum se usează în unele protopopiate, că pe lângă Protopop mai merg la examen ca critisători și câte doi învățători.

Ce lucru întors față de timpul modern în care trăim! În loc de mulțămăta pentru ostenețele prestate în decursul anului și însufiețire pentru viitor, bietul învățător e publice compromis! (Cum? Red.)

Pôte imi va reflecta cineva, că aceea critică pentru aceea se usează, că să, fie uniformitate și metod în propunere. Dacă e așa, atunci ore în preparandie nu s'au propus metoda? Nu s'au aplicat acela și în praxă în școlă de aplicație din Blaș? Dacă a propus în Blaș, apoi ore învățătorii în școlă pe sate să nu potă propune, punînd în praxă cele învățate?

Critisările de la examene, după cum acelea se fac, au multe scăderi; între altele voi aminti numai unele. Prin prezentarea la examene a atător Domni, pruncii de pe sate, cari n'au vădut de cât pe învățătorii lor și pe preot, de odată vîdindu-se între mai mulți și încă critisători ori provocători, devin mai timiți, ba unii chiar și plâng(?) din acest motiv răspunsurile vor fi slabe. Resultatul esamenului fiind așa dară ne îndestulitor, ore cine suferă, dacă nu învățătorii? Și apoi atunci ore am câștigat poporul pentru școlă? Eū zic, că nu; dar apoi tinerii nostri pentru a îmbrătoșa cariera învățătorască? nici pe acestia, de orece mai adese numai lipsa de mijloce, nu aplicarea, îi va aduce pe cariera învățătorască!

Eū scii, că învățătorii nostru are 4—5—6 clase gimnasiale și a făcut și cursurile preparandiale, ca atare ore să fie el inconștii de chemarea sa? Ore numai prin sisteme de controlare să face progres? căci sisteme de controlare se infinteză numai față de omeul incult, și inconștii de chemarea lor.

Rēul nu zace în lipsa de controlare, că de aceea este destulă, ci rēul că învățămîntul în școlile poporale nu ia mai mare avînt zace airea.

Vē spun din esperință, până nu se va încasa salariul învățătorii de odată cu dările comunale și până nu-l va primi regulat din ore care cassă și până nu se va forma un fond special, din care în tot anul să se ajute cu recușite și manuale școlile serace, până atunci înzădar ori ce controlă. Aici e rana, aici trebuie aplicat medicamentul, nu airea.

Asta e convingerea mea!

A.

Noutăți.

Episcopul Aradului, conform hotărîrii consistorului diecesan, avē să se alēgă la 11 Maiū n. Mitropolitul Mețian, căruia i-s'a comunicat terminul acesta a declarat, că nu-l primește. Ast fel alegerea va fi amănată pe mai tîrziu.

Ministrul de comerț. Fôia oficiōsă publică autograful preatnalt, prin care se numesce ca ministru de comerț deputatul Láng Lajos, prof. univers. și fost secretar de numiri stat în ministerul de finanțe.

Sinódele bisericești ortodoxe române s'au deschis în Dumineca Stului Toma în tóte celea trei diecese. La Arad, sinodul e presidat de Ignăție Pop. Programul sinodului de la Sibiu e fôrte bogat și se va ocupa între altele și cu cesiunea ridicării catedralei, a profesorilor de la seminar ș. a.

Masa studenților. În timpul din urmă s'au încassat la fondul acesta sume frumoșe. Așa de la Aurel Rus, Sibiu 2 cor. Petru și Aneta Călcunariū, Orșova 10 cor. Aurel C. Domșa, Blaș 25 cor. Colectanți prin studenți 1328-97 cor. Gavrilă Ciobotariū, Ghimeș 10 cor. Tot Dsa a mai dăruit 10 cor. și fondului subsidiar al preoților.

Avis. Primum spre publicare următorul avis: Escelenția Sa D-î Ministru r. m. de culte și instrucțiunea publică, prin ordinațiunea sa de sub Nr. 24.878 din 1902. aduce la cunoștință, că va deschide un curs supletor de calificățiune pentru învățătorii de la școlile poporale elementari în vacățiunea cea mare în Budapesta și Cluș. Cei-ce vor să participe la cursul din Cluș să se însune până în 10 Maiū a. c. la inspecorii regesci de școle concernenti, avînd de a produce documente de la auctoritatea școlastică respectivă și să se ingrigescă înșiși de intertențiune pre durată cursului.

Mulțămăta publică. Cu prilegiul petrecerii de primăvară ce s'a făcut în Sânt-Ana-de-Murēș în 28 Aprilie st. n. în favorul Bisericești greco-catolice române de acolo, a încurs suma de 91 corone 40 fileri, la care au binevoit a suprasolvi următorii prea stimați domni: Vasile Saltechi vice-protop. onor. 1 cor., Benedict Viciū, notar com. 1 cor., Moisé Birtolon, notariul Lăscudului 2 cor., Ioan Băndea, notariul Cerghidului 1 cor., Ștefan Boroș, preot în Cs.-Szt.-Iván 1 cor., Ioan Andreșan, preot 1 cor., Michail Borda, proprietar 1 cor., Gavril Huza 80 fil., Valeriū Pop. 80 fil., Ioan Oltean cand. de avocat 60 fil., Ioan Pantea, cand. de avocat 40 fil., Michail Beșa preotul Sângeorgiului 40 fil., și Teodor Lazar, comerciant 40 fileri; ceea ce prin acēsta li-sē aduce mulțămăta publică, implorînd de la Dumnezeu darul sēu binefăcător, ca sus amintiții, cât mai des să potă concurge cu ajutorii d-lor spre scopuri frumoșe romănesci. Murēș-Oșorheiū, la 30 April 1902. În numele comitetului aranjator Isidor Dopp, învățător român.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Câte-va momente

din

Începuturile Bisericii române.

(Continuare.)

La b) Pentru a evita o înțelegere greșită a pasagiului citat, este necesar a observa, că în acea listă se cuprind ¹⁾ martiri din tot jurul Daciei. Din Goția cunoștem numai 28 de martiri, dintre cari au nume latinesci: Constans, Anna, Animateis, Mamyca (?), Syllas (?), Vircs (?). Aceste nume se explică prin prezența captivilor făcuți de Goți la sudul Dunării, și nimic nu silește a le atribui coloniștilor din Dacia Traiană.

La c) Dacă Ulfila a predicat latinesc, acesta nu însemnează, că el nu s'ar fi putut adresa alt cui-va în această limbă, de cât autohtonilor romani. Goții aduseseră ca d. e. în 251, cu dînșii numeroși prizonieri, cari erau fără indoială Romani. Apoi din cuvintele lui Auzentiu ²⁾: „Patruzeci de ani înflorind în episcopat, predica cu har apostolic în limbile greacă, latină și gotică“, se vede, că autorul are în vedere tot timpul păstoririi sale, care era de 33 de ani la pôlele Carpaților, și numai de 7 ani în Goția. Este chiar îndoios, dacă acel text se referă la stânga Dunării.

La d) În „Ulfila“ ³⁾, dl Erbiceanu interpretază textul s. Epifanie ast fel: „Mulți și dintre octodoxi au suferit martirul, pe lângă ereticii Audienii, cari au fost atunci nimiciți și alungați — *Kai γάρ από της Γοθίας ἐδιώχθησαν οἱ πλείους οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐκεί χριστιανοί*“. Această interpretare este mai naturală, de cât a face pe s. Epifanie să arete prin „ai noștri creștini“ pe cei „localnici“. Este ôre cu puțință, că s. Epifanie, un episcop grecesc din insula Cipru, să înțelgă prin cuvintele „ai noștri“ pe nisce coloniști romani din Dacia Traiană? De sigur, bunul simț aprôbă interpretarea făcută în „Ulfila“.

2. Argumentul din contact său vecinătate ar fi același, care s'a indicat și la nr. 3 din periôda dominațiunii romane. Cum s'a zis deja acolo, el va fi discutat în § următor. În orî ce cas acest argument este problematic pentru periôda gotică, căci étă ce zice Xenopol ⁴⁾: „Chiar dacă Goții au venit în atingere cu Daco-Romanii, acesta fu tot de una dușmănescă și trecătoare, ca aceea în care intră cel pradat cu hoțul, care îl pradă. Apoi așa nu se stabilesc înruriri între popóre“. În această privință este caracteristică împrejurarea, că unicul cuvint, ce ne-a rămas de la Goți, este cel luat de pe numele lor: „hoț“.

Din cele expuse se vede deci, că cu tot avântul luat de creștinism între Goți, o înrurire asupra coloniștilor romani nu se pôte constata și nu este probabilă. Tot așa de puțin se găsește dată positive despre existența religiunii creștine în Dacia Traiană în timpul dominațiunii gotice.

§. 4. Periôda slavă.

Sumarul: Hunii, Gepiții, Avarii, Slavii. Rolul lor în formarea naționalității române. Examinarea argumentului pentru creștinismul în Dacia Traiană din contact cu Bisericile dimprejur. Novela a 11-a a lui Iustinian.

După cum s'a văzut, Hunii au alungat în anul 375 pe Goți peste Dunăre și au luat în stăpânire Dacia Traiană. Au trecut însă peste dînsa ca un uragan, și s'au dus să cucerescă alte țări mai mănose de cât plaiurile locuite de străbunii Românilor. Pe la 453 imperiul hunic se descompune, și Gepiții, deja cunoscuți ca de același nem cu Goți, își supun Dacia Traiană. Nicî ei nu s'au așezat între coloniștii lui Traian, și „chiar dacă ar fi dat peste Români, în incursiunile lor în Transilvania și munții Banatului, această atingere era dușmănescă“ ¹⁾. La 566 Gepiții sint aprôpe nimiciți, și Dacia Traiană cade pe mâna unor barbari îngrozitori, de nem hunic, Avarii, cari țin popórele supuse lor sub un jug foarte greu; dar cu atât mai puțin au putut să se amestece cu ele. Numai o singură ginte, dintre toți barbarii, a venit în contact intim cu Romanii din Carpați, contribuind ast fel la formarea naționalității lor; această ginte erau Slavii. Era destinul tuturor Romanilor, amenințați cu stingere din cauza păgânismului lor rafinat, ca ei să fie regenerați prin popórele barbare. La Romanii apusenî, acest rol lău jucat Germanii, la cei răsăriteni, Slavii. ²⁾ După cum bună ôre Francii au făcut din Galo-Romani pe Francesi, ast fel Slavii au făcut din Daco-Romani pe Români. De sigur Germanii au fost desnaționalizați și absorbiți de Galo-Romani, nu mai puțin de cât Slavii în superioritatea numerică sau etnică a Daco-Romanilor; cu toate acestea, acei barbari au fost un element hotărîtor în alcătuirea națiunilor neolatine. În acest sens R. Rosetti, ³⁾ după ce a dezvoltat rolul femeii române în acest contact intim cu Slavii, zice: „Elementul roman în regiunea muntosă dintre Olt și Tisa, format din rămășițele coloniei Traiane, rămasă în stânga Dunării după părăsirea Daciei de Aurelian, n'a putut de cât să grăbescă acest proces de desnaționalizare (a Slavilor) și să contribuie la contopirea elementelor slave și romane în formațiunea etnică nouă: Români“.

Cete de Slavii, sau mai exact, de Slovenii, veniseră foarte de timpuriu la pôlele răsăritene ale Carpaților. Tabula Pentingeriană, de la sfîrșitul secolului al 3-lea, îi aședă deja, sub numele de Veneți, pe la gurile Dunării și până la nordul Carpaților. Este probabil, ca ei să fie urmat curențului creat de Goți, cărora erau supuși, aședându-se în văile roditoare din Moldova. Când însă veniră Hunii cei cumpliți, ei o rupseră la fugă în munți și se întinseră asupra întregii Daciei Traiane, „nu ca năvălitori, ci ca fugari ei înșiși înainte unei năvăliri, căutând nu pradă, ci mântuire. . . . Caracterul cu totul deosebit al năvălirii slavone, care făcea din

némurile ei nisce tovarăși în nenorocire ai némului românesc, explică relațiile mai intime, în cari dînșii intrară cu poporația daco-romană“ ¹⁾

Aceste relații mai intime s'au manifestat, cum s'a zis, în formațiunea etnică a națiunii române; dar că nu s'a întins până la o înrurire creștină, este evident, căci Slovenii erau păgâni. Situațiunea creștinismului în Dacia Traiană se va pôte deci cunoște numai din sciri independente de Slavii, până în secolul al 7-lea. Din nefericire, există o singură veste în această privință; ea permite însă a concluda în mod decisiv, că creștinismul în Dacia Traiană, chiar și acum încă, era cu mult pre restrins, încât ar fi putut forma o biserică stabilită și organizată, și că de aceea convertirea totală a Românilor trebuie așezată pe mai târziu. Până a nu face această dezvoltare, de altmîntrelea cunoscută, ar fi aici locul nimerit de a considera un argument formulat de dl Erbiceanu în toate scrierile sale, pentru a dovedi vechimea creștinismului între Români. Acest argument, indicat deja în §§ 2 și 3, s'ar pôte repeta ast fel:

În jurul Daciei Traiane, în Mesia, în Daciile Aureliane, în Scitia minoră, în Goția, în Panonia, aflăm foarte de timpuriu Biserici constituite, episcopi, martiri. Ast fel, până în secolul al 7-lea, găsim în țările citate vre-o 24 de episcopi sub mai mulți mitropoliți, apoi vre-o 160 de martiri, dintre cari 87 la Tomis (Anadolchisi—Constanța); în fine aflăm aici și o viață creștină foarte dezvoltată, ca bună ôră celebrul concil regional din Sardica (343). În asemenea împrejurări trebuie admis, că exista și o Biserică în Dacia Traiană, dar că a rămas necunoscută din cauza cotropirii barbarilor.

Acest argument are neajunsul, că se pôte întorce pentru a dovedi tocmai contrarul. Cu totă migrațiunea popórelor, contactul între ambele maluri dunărene, întrerupt din când în când pentru un moment, a trebuit să fie în de obște foarte viu prin Oltenia, după cum o recunoște și dl Erbiceanu; ²⁾ alt fel nu se pôte esplica unitatea etnică și limbistică a Românilor, a Armânilor și a Rumerilor. Cum vine atunci, că scriitorii bisericii, cari amintesc atâtea date statistice și evenimente religioase din sudul Dunării, să tacă cu desevirșire despre creștinii de la nord. ³⁾ Și, să se noteze, o eventuală Biserică de aici trebuia să fie amintită, căci avea nevoie de episcopi, dependenți de vre-o mitropolie și arhiepiscopie din imperiū. Dôră nu e cu puțință a susține, că o nație întregă creștină să pôtă viețui fără episcopi. Se obiectază cotropirea Barbarilor. Se uită însă că tocmai „provinciile transdunărene au fost tot dea una obiectul de căpetenie al năvălirilor lor“. ⁴⁾ Plăieșii din Dacia Traiană erau cu mult mai puțin băntuiți de incursiuni barbare, de că locuitorii din drépta Dunării. Tăcere absolută, în timb de secolii, despre creștinismul în Dacia Traiană nu admite altă esplicație de cât aceea, că vor fi fost creștini între coloniștii ei, dar că nu erau

¹⁾ Erbiceanu, Ulfila I. c. pag. 766.

²⁾ Waitz I. c. pag. 19.

³⁾ I. c. pag. 707-8.

⁴⁾ I. c. pag. 319.

¹⁾ Xenopol I. c. pag. 332.

²⁾ Xenopol I. c. 360.

³⁾ Invasiunile Slavilor în peninsula balcanică, în „Revista nouă“ an II, Bucuresci 1889, pag. 346.

¹⁾ Xenopol I. c. pag. 361-2.

²⁾ Respuns I. c. Nr. 20.

³⁾ Xenopol I. c. pag. 286.

destul de numeroși pentru a forma o Biserică stabilită și organizată.

Raționamentul acesta se confirmă în mod apodictic prin cunoscutele novele ale lui Iustinian. Se știe, că acest împărat a ridicat episcopia locului său natal, Tauresium, la rangul de arhiepiscopie, sub numele dat noului oraș de: Prima Iustiniana (apropo de Procopie de azi în Serbia). I s'au supus, prin novela a 11-a, ca episcopii sufragane, cele din Dacia ripensă și mediterană, Nesia întâia (apusenă), Dardania, Praevalis, Macedonia a doua, și o parte din Panonia a doua. Și Dacia Traiană? Neexistând o arhiepiscopie mai apropiată de dânsa, ea trebuia să fie supusă Primei Iustiniane, cu atât mai virtos, că împăratul menționează în acea novelă și posesiunile sale la Dunăre pe malul stâng (o cetate și două forturi), ca un motiv mai mult pentru a muta prefectura din Tesalonica în patria lui. Din faptul, că Iustinian tace despre Dacia Traiană, rezultă apriat, că aici nu erau episcopii și nu puteau fi episcopi, cu alte cuvinte, că creștinismul acolo încă nu era generalizat și stabilit.

(Va urma.)

II.

Postul și medicina sau Ascetica și terapia.

(Continuare.)

Tradițiunea face amintire de atâr zile de post, etc. la învierea disenteriei epidemice (chilchul evr.) și a difteriei în Spania în secolul al 16-a (ascara evr.).

Ordinarea zilelor de post, în ast felii de casuri, se pare că nu au fost numai din motiv religios, ci și din motive profilactice-higienice.

Ascetica privată cu deosebire a unor evrei „pi“, nu se îndestulează numai cu aceste puține zile de post; și între rabinerii poloni și din Rusia de sud, cărți stau în renume de „sfințenie“ talmudică. mulți postesc în totă Lunea și Joia — ca și vechii farisei, — cum și în zilele cădetore spre sârbătore „pascilor“ și a colibelor; apoi și în alte zile deosebite, ce reamintesc morțea vre unui profet sau a altui bărbat mare din istoria evreilor, tot așa și în ajunul fie cărei luni nouă.

Postul evreilor constă în o dietă absolut negativă din o sară în alta; celor mai debili li se permite a ține ceva în gură, pentru ași înmoia ceriul gurei, fără înse a fi permis să înghită. Cea mai energică figură a postului ni-o arată talmudul despre un „sfinț“ iudaic „Chone hammaagal;“ de câte ori voia ca să misce mila de la Dumnezeu, spre a feri pe evrei de ceva nenorocire, se așeza în mijlocul unei gropi și trăgându-și un sac peste cap, petrecea în post, până ce Dumnezeu îi implinea cererile.

Și abia se poate constata se să fi observat ceva înbolnăvire strict din postire.

Postul la Greci.

Despre posturi și ajunuri la Greci, ni-e foarte puțin cunoscut, cum și despre întreaga ascesă religioasă a lor, de ore ce

Grecii, timpurilor bune, erau așa zicând dedați de acasă la trai moderat; și clasa a „monositunților“ = μονοσιτωντες, ad: a celor ce mâncau numai odată în zi, era foarte tare reprezentată, și Hippocrates în scrierile sale arată, cum-că la Greci postul de regulă se folosea și ca mijloc igienic. Ajunurile ascetice se par a fi fost o datorință pentru adicții deosebitelor misterii a templelor, asta o scim și din misterii de la Eleusis; și cum-că doctrina misterioasă eleusica, este a se reduce la tradițiunea egiptenă fără nici o dubietate, este foarte probabil, de ore ce se află în dânsa fragmente proprie ascesei vechi egiptene, careia aveau să se supună și noviții de la Eleusis.

Plutarch și Athenens ne spun, cum-că muierile ateniene erau obligate de a petrece anumite zile în Eleusis, în templu, sub cel strict post, și acest post era în memoria Cererii, care ajunând de superată își cânta pe fca sa Proserpina.

Ba indiviții inițiați în măsură mare în misterii eleusice, aveau să observe o abstenență totală de la carne de paseri, pește, bobe și mere de granat, dar se pare că acesta ortodoxie a postului abia se poate observa.

Încât privește ascesă dietetică a Pythagoreilor, despre cari în toate timpurile s'au scris chiar și lucruri fabuloase, atâta e sigur că praxa postului lor a fost luată de la Egipteni și că Pythagores și următorii săi cunoscău foarte bine valoarea postului pentru igienă și și făceaș us de feliuritele specii a le lui pentru scopuri igienice.

Cum-că ore Pythagores săi pythagoreii italieni de mai târziu, să fi dus o viață pur vegetariană, nu se poate cu siguranță constată, se poate că unii ori alții dintre ei să fi fost vegetariani stricti. Și în cât privește preceptul strict de a nu mânca bobul, se pare că nici însuși Pithagoras — după cum scrie Aristoteles nu a observat acel precept, și negustarea bobului, ce altcum medicii greci din motive pur dietetice opreau, a fost urmată ca capriciu de către unii discipuli ai lui Pythagoras.

După cum apare din scrierile lui Athanasius și Iamblicus, era interzisă la Pythagorei carnea, pescii și vinul; totuși din descrierile acestor autori se arată, că acesta abstenență a fost o urmare a convingerilor igienice fără de nici un colorit religios, fiind-că mâncau carnea de la animalele jertfite și și gustarea vinului în anumite cazuri se permitea.

Ajunurile esecitate în comunitățile pythagoreice, priviau mai de aproape numai pe cei ce voiau a fi primiți în comuniune, și trebuiau să se supună unui novițiat de mai mulți ani, pe cum și la cele mai diverse probe.

O asemănare între modul de trai dietetic a pythagoreilor celor mai stricti, și între ascesă de nutriție a unor orduri catolice, spre es: a Chartausilor, — îndată ce vom analiza tehnica esecutării — nu are loc, penru-că cei de atâtai erau conduși de cuceriri igienice și aveau însemnătate etică, pe când acești din urmă sînt conduși de idealul ascetic, er cel igienic nu este scopul abstenenței lor.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

M. Străjan: **Ioan Eliade Rădulescu**, conferință ținută la 20 Ian. 1902. în teatrul național, la Craiova, cu ocaziunea centenariului lui Eliade pag. 58. O prețioasă și instructivă conferință plină de căldura aceea și de acel spirit național, care transpiră din toate scrierile distinsului nostru compatriot.

M. Eminescu: **Poesii postume**, publicate sub îngrijirea dlui Nerva Hodoș. Bucuresei „Minerva“ 1902. pag. 115. prețul 1. Leu. Poesiile acestea sînt scoase din manuscrisele autografe dăruite de dl Maiorescu Academiei române. Sperăm să revenim cât mai curînd asupra lor.

Vasiliu Ranta Buicescu: **Novele**, tomul I. Gherla, „Aurora“ 1902. pag 286. prețul 1 cor. 60 fil. conține 15. novele, publicate deja prin revistele noastre.

Adjutus Secundus: **Palestina și dicționarul localităților amintite în Biblie**, cu 25 ilustrații și 5 harte. Szatmar. 1902 costă 30 fileri.

„Semănătorul“, Nr. 20 cu următorul sumar: Farmecul, Ioan Gorun. — Cu gândiri și cu imagini (poezie), M. Eminescu. — Plutașul, M. Florian. — Și cei din urmă ca și cei dintâi (poezie), A. Vlahuță. — Din Italia, — C. Xenii. — Veniu și farmec poezie, M. Eminescu. — Pămînt și apă, C. Hodoș. — Răspunsuri, Red. Numărul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an. Abonamente se pot face și la redacția foil noastre, trimițîndu-se banii înainte cel puțin pe 1/2 an.

Posta „Unirii“.

T. în C. De acestea mai avem, ve rugăm puțină răbdare.

Un mămăligar. De abia acum am putut ceti toate: socotim că ești prea aspru în aprețierile ce faci, cari, chiar acum ar tulbura răd pe cei de la cărmă. Partea primă am publicat-o, ne-ai comunicat-o de altă dată, scrisoarea o vom conserva-o de alt cum, poți a priade bine cândva.

G. O. Mulțumită pentru celea comunicate, le sciam înainte.

Laicul. Puțină răbdare.

T. A sosit, va urma.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

Christoph-Lack se vâpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se intrerumpă folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut, cum și uscarea târzie și scortocă, ce o au vâpselile și lacul de olei. Afară de acestea moduli întrebunțării lui e de tot simplu, în cât îl poate face fie cine. Deposite în: Sibiu: Franz Jahn Söhne. Blag: Ludovic Schuller.

(1) 8-10

De la Tipografia „Aurora“ A. Todoran

din GHERLA — SZAMOSUJVÁR să pot procura următoarele cărți:

Cor.	Titlu	Cor.	Titlu	Cor.
4.40	Predice pentru Duminecă Tom. I. de Iustin Popfiu	—	Lira Sionului, sau cântarea sârbătorilor. — Poesii religioase-morale, lucrate după sf. Scriptură de A. Boca Velch. Cu o precuvintare de G. Simu.	—50
3.—	Cuvântări bisericești la toate sârbătorile de peste an. de I. Papiu	—	Monologe de Antoniu Pon:	—
8.—	Cuvântări funebreale iertăciunii pentru diferite cazuri de morțe, întocmite de Ioan Papiu. Un volum de peste 24 côle	—08	Nr. 1. Pe neașteptate	—16
—80	Cathechese pentru pruncii școlari de Tit Bud	—16	Nr. 2. Pentru ce am rămas fiică bătrân	—08
—80	Manual catehetic pentru primii ani școlari de Basiliu Rațiu	—08	Nr. 3. La anul nou	—08
—20	Albina și leșul de Aron Boca Velcherianul	—06	Nr. 4. Ce nici prin miute nu mi-a trecut.	—06
1.20	Amintiri din Grecia de T. Bulc	1.20	Nr. 5. O pățania	—
—80	Bocete adevărate cântări la morți, adunate de Ioan Pop Reteganul	1.20	Merinde de la Școlă, sau învățătură pentru popor, culese din ziarul unii școlar de Dr. Georghi Popa	—30
—50	Buchetul. Culegere de cântece culese de I. Pop Reteganul broș.	—50	Miseriile sociale. Novelă de P. C. Z. Rovinar	—
—20	Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung	—50	Musa someșană. Poesii populare române din jurul Năsăudului. Adunate și aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade	—
—60	Cântul în școala populară. De Iuliu Pop învățător în Năsăud	—40	Nr. 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco.	1.20
—50	Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de George Simu	—50	Nopti de erna. Novele pentru popor de G. Simu	—
—50	Cartea Pungarilor, sau Povestiri economice despre grădiuărit, economia câmpului, creșterea oilor etc.	—50	Nu mă uita. Colecțiune de versuri funebreale, urmate de iertăciuni, epitafe și a.	—
—30	Cântăreța. Novelă de Dem. Dan	—50	Omul. Noțiuni din anatomie și fiziologie de G. Cătană	—
—56	Chinurile de cari strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul	—16	Omul și lumea. Cântări funebreale de Aron Boca Velch.	—
—24	125 Chinurile de cari strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul	—80	Opăguri. Cât cioplite cât pilit și la lume împărțite de Ioan Pop Reteganul.	—
—12	Codrean. Craiul codrului de G. Simu	—50	Pe pragul mormintului. Versuri funebreale de G. Simu	—
—80	Cu vârful penei. Scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop. I. Monologe. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare	—60	Pilde și sfaturi pentru popor de I. Pop Reteganul	—
—16	Din Povestile lui Esop de Aron Boca Velcherianul	—16	Păcală și Tândală. de G. Cătană	—
—20	De când să numește femeia porumbiță? Poveste de Laur. Ciorbea	—60	Parintele Nicolae. Schițe din viața preoților de G. Simu	—
—60	Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu.	—30	Pietatea poporului român sau cântări evlavioase pentru cei ce merg la mănăstire, la locuri sfinte și în procesiuni	—
—30	Zile negre. Versuri de Petrea de la Cluș	—20	Prietinul sătenuului român. Sfătuiră în formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de Ioan Pop Reteganul	—
—20	Gruia lui Novac	—30	Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localizată de Irina Sonea-Bogdan	—
—12	Horea lui Pinteza vitelul	—20	Prin morțe la victorie. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localizată de Irina Sonea-Bogdan	—
—60	Hilgonia în Tauria. Tragedia în 5 acte. După Euripide tradusă în versuri de Petru Dulf	—	Povestile Bănatului. De George Cătană învățător. Tom. I. 50 fil. Tom. II. 50 fil. Tom. III. 50 fil. Tote 3 la oaltă	1.30
—60	Carnetul Roșu. O interesantă novelă nihilista, tradusă de Moșul	—20	Regulă și sfaturi bune pentru pruncii școlari, de Ar. Boca Velcherianul	—
—24	Educațiunea unui bun copil, carte pentru părinți și alți educători de V. Gr. Borgovan	—60	Risete și zimbete de T. V. Gheaja	—
—24	Indreptar pentru ortografia română de V. Dumbrava profesor	—30	Românul în sat și la țară de Ioan Pop Reteganul	—
—16	Imperăția țiganilor pe virful unui plop de A. Boca Velch.	—50	Sfaturi de aur sau călăuză către fericire, de Aron Boca Velcherianul	—
—20	Istoria P. C. Vergure Maria de Nicula	—30	Starosteale, adevărate Dăni dela nunțile Românilor Ardeleni. Adunate de Ioan Pop Reteganul	—
—20	Leonat cel tinăr. Istoriă în versuri de Ioan Pop Reteganul (cu o ilustrațiune), o broșură cu conținut foarte glumeț.	2.—	Schițe din Italia de T. Bulc	—
—40	Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Popp	—80	Suspini și zimbire. Poesii și prosă, de Ant. Pop	—
		—16	Țiganul la mănăstire. Poveste în versuri, de Ar. Boca Velcherianul	—
		—16	Țiganul în rai. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul	—
			Trandafiri și vioarele. Poesii populare de Ioan Pop Reteganul	—60
			Ultimul sicastru. Tradițiune de G. Simu	—12
			Un cuvint cătră frații români despre filoxera omenimii sau vinarsul de Aron Boca Velch.	—20
			Zina câmpiei de Aron Boca Velcherianul	—16
			Versuri de dor adunate din poeziile români de A.	—48
			Orar general pentru școala română cu 6 clase cu un singur învățător de G. Magiar, învățător	—80
			Viața P. C. Vergure Maria de C. Darabaut	—30
			Zidirea lumii, Adam și Eva, originea sf. Crucii și 12 Vineri de Ioan Pop Reteganul	—16

Cărți de rugăciuni:

—	Icona sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești, frumos ilustrată. Prețul unui exemplar legat	1.—
—	Mărgăritarul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericești, frumos ilustrată. Edițiunea IV. Prețul unui exemplar legat	1.—
—	Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericești, foarte frumos ilustrată pentru pruncii școlari de ambele sexe. Prețul unui exemplar legat frumos.	—44
—	Carticica de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambele sexe. Cu mai multe icône frumoase. Un exemplar broșe — 16 legat.	—20

Din literatura pop. de Dom. Dogariu:

—12	Nr. 1. Moș Toma Bădiceanu
—12	" 2. Din viața unui haiduc „Vlad hoțul“
—12	" 3. Însurătorea sorelui
—12	" 4. Fiul bucătăresei
—12	" 5. Văcărelul
—12	" 6. Diana, zina munților
—12	" 7. Cinci dialoguri întocmite pentru pruncii școlari
—20	" 8. Spiridon și Nicolae, basm.
—12	" 9. Ful (ul), basm.
—20	" 10. Povesturi și anecdote populare

Biblioteca teatrală a „Aurorei“:

—20	Nr. 1. Calea dréptă a cea mai bună. comedie într'un act
—24	Nr. 2. Paza Maicii Sfinte, dramă în 4 acte
—16	" 3. Otrava de hârciog, comedie într'un act
—20	" 4. Pedepsirea vanității, dramă într'un act
—20	" 5. Disertația fără voie, comedie într'un act
—20	" 6. Crescătorul, comedie într'un act
—20	" 7. Otrava femească, comedie într'un act
—40	" 8. Distracții comedie într'un act
—30	" 9. Iléna Cosinzéna, presă în 5 acte

Abonați:

Novelă de V. Ranta Buticescu tom. I, care e sub presă și va apăre în Martie a. c. — Prețul de abonament cu porto francat 2.20

Tot de aici să pot procura tot soiul de cărți și reunite școlare, tipărituri oficiose, hârtii, reunite de scris și altele.

Tipografia noastră primește spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate. — Cataloge să trimit gratis și franco ori și cul. — Venzătorilor să dă rabatul convenit. — Comandele slint a să adresa la Tipografia Aurora în Gherla—Szamosujvár.

Premiat la Espusețiunea internațională din Chicago 1898.

Fabrica Curții ces. reg. pentru lucrări în aur și bronz

ANDERS

fundată în anul 1847

coronă pentru merite

de aur cu

in Viena I. Dorotheergasse 5. pregătesce

LUCRURI BISERICESCI DIN METAL

pe cum chivoturi, potire, cruci, felinare, candelă, candelabre etc., cu prețurile cele mai ieftine.

Cataloge ilustrate, desămăuiri, fotografii sau preliminară se trimite la dorință gratuit. Să primească ori ce obiecte pentru aur, arginț, ori obducere cu bronz, pe cum și ori și ce reparatură.

(2) 5-12

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllöszög—Blas.

(Valabil din 1 Mai 1902).

Sosesc			Pléca		
1. De cătră Teiuș:			1. Cătră Teiuș:		
Tren accelerat,	9:04	dim.	Tren mixt,	12:55	d. a.
" mixt,	2:19	d. a.	" accelerat,	7:35	sara
" personal,	1:02	nóptea	" personal,	2:28	nóptea
2. De cătră Copșa:			2. Cătră Copșa:		
Tren mixt,	12:53	d. a.	Tren accelerat,	9:05	dim.
" accelerat,	7:34	sara	" mixt,	2:21	d. a.
" personal,	2:26	nóptea	" personal,	1:07	nóptea
3. De cătră Sôvárad:			3. Cătră Sôvárad:		
Tren personal,	8:48	dim.	Tren mixt,	3:25	nóptea
" mixt,	6:50	sara	Tren personal,	2:48	d. a.